

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Український державний морський технічний Університет
імені адмірала Макарова.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
Робоча навчальна програма

Миколаїв 2002

УДК 892

Історія України: робоча навчальна програма / Укл. **О.В.Бобина, В.М.Вашкевич, А.Ю.Кондуков, С.С.Макарчук, М.О.Федоренко** – Миколаїв: УДМТУ. – 2002. – 24 с.

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

Робоча навчальна програма включає короткий зміст лекцій, плани семінарських занять, список літератури, питання вихідного контролю. Робоча навчальна програма призначена для самостійної підготовки студентів стаціонарної форми навчання

Рецензент канд. політ. наук, доц. М.С.Іванов.

© Український державний морський
технічний університет, 2002

© Видавництво УДМТУ, 2002

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ

Курс "Історія України" спрямований на те, щоб поглибити знання молоді набуті в середній школі, підвищити їх загальну культуру, допомогти майбутнім спеціалістам зрозуміти події та процеси, які відбуваються в нашій країні. Особлива увага звертається на прищеплення майбутнім спеціалістам навичок наукового аналізу, які допоможуть молоді осмислити закономірності історичного процесу.

Курс побудовано на основі проблемно-хронологічного принципу. Цей підхід передбачає поглиблене вивчення найбільш складних і актуальних проблем історії України. Це виключає механічне повторення шкільної програми і відповідає особливостям і запитам вищої технічної, інженерної школи.

В результаті опанування курсу студенти мають знати:

основні факти і події історії України, тенденції історичного розвитку на протязі століть;

підходи і трактування фактів, подій, тенденцій;

причинно-наслідкові зв'язки історичного процесу.

В результаті опанування курсу студенти мають уміти:

трактувати події і факти в їх причинно-наслідковому взаємозв'язку;

критично осмислювати, за допомогою набутих історичних знань, сучасне життя країни;

уміти користуватись навчальною, довідковою, методичною літературою.

Робоча навчальна програма має допомогти студенту в його самостійній роботі. Короткий зміст лекцій орієнтує студента в тому, що він повинен знати і на що звертається увага викладача на лекціях. Теми семінарських занять дають змогу уважно, ретельно і поглиблено опрацювати лекційний матеріал. Рекомендована до семінарів література, це мінімум, необхідний для підготовки до семінарських занять. Поданий список літератури не обмежує пізнавального пошуку студента, дозволяє користуватися й іншими джерелами для підготовки до семінару, заліку, екзамену. Подані питання

вихідного контролю дозволяють завчасно підготуватись до рубіжного або підсумкового контролю.

Звичайно, робоча навчальна програма не є догмою і вона може містити певні зміни. Ми запрошуємо студентів до активної позиції – пропонуйте нові, цікаві й актуальні теми для лекцій, нові форми і методи навчальної діяльності.

2. ЗМІСТ КУРСУ

2.1. Вступ до курсу

Предмет і завдання курсу історії України. Методологія курсу. Джерела вивчення курсу.

2.2. Тема 1. Історіографія історії України

Історіографія як наука. Літописи Київської Русі та Галицько-Волинського князівства як перші вітчизняні джерела історії України: "Повість временних літ", Галицько-Волинський літопис" та інші.

Літописання литовсько-польського періоду. Густинський, Межигірський, Львівський та інші літописи. Козацькі літописи Р.Ракушки, Г.Грабянки, С.Величка. "Синопис" І.Гізеля. Історіографія історії України в XVIII ст.

Історіографія історії України в XIX ст. Перші спроби наукового вивчення історії та етнографії України. Д.Бантиш-Каменський та його "История Малой России" та інші.

Засновники національної школи історіографії М.Максимович, М.Костомаров, П.Куліш, В.Антонович, А.Скальковський, О.Лазаревський, Д.Багалій, Д.Яворницький та інші.

М.Грушевський як історик та його вплив на розвиток національної історичної школи.

Радянський період розвитку української історичної науки. Наукові школи 20-х рр.: "культурно-історична" М.Грушевського, "соціально-економічна" Д.Багалія, "історико-правова" М.Василенка, "марксистська"

М.Яворського. Уніфікація історичної науки і історичних ідей в кінці 20-х на початку 50-х рр. Репресії проти українських істориків.

Українська історична наука за кордоном. Д.Дорошенко, В.Липинський, О.Оглоблін, Н.Полонська-Василенко. Центри вивчення української історії за кордоном.

Проблема схеми-концепції української історії, Російська історіографія: імперська концепція М.Погодіна, М.Карамзіна. Схема історії України і східних слов'ян М.Грушевського. Радянська концепції історії України 50–80-х рр. XX ст.

Проблеми та завдання сучасної історичної науки.

2.3. Тема 2. Особливості етнополітичної історії України

Проблема заселення Східної Європи слов'янами: відокремлення слов'ян з індоєвропейської сім'ї і балтійської групи племен, концепції розселення слов'ян, формування трьох груп східно-слов'янських племен. Племенні союзи східних слов'ян. Концепції походження слів "Русь", "Україна", "Малоросія".

Початок формування українського народу. Українські групи східнослов'янських племен. Особливості етногенезу українського народу в XV–XVIII ст. Особливості формування української нації в XIX–XX ст.

Історико-етнографічні особливості українського народу. Етнографічне районування України. Етнічні групи українців. Не українське населення України: походження, етапи заселення.

2.4. Тема 3. Соціально-економічна історія України

Роль соціально-економічних процесів в етногенезі українського народу і його державності.

Особливості соціально-економічного розвитку Київської Русі. Зовнішня торгівля. Роль торговельних шляхів: "Шлях із Варяг в Греки", зі Сходу в Європу. Соціальна структура Київської Русі. Ріст міст. Розвиток продуктивних сил. Економічні причини занепаду Київської Русі. Переміщення торговельних шляхів на Галичину і Волинь.

Особливості соціально-економічного розвитку українських земель в литовсько-польську добу. Поява фільварків. Закріпачення селян. Литовські статuti 1529, 1566, 1588 рр. Зовнішньоекономічні зв'язки українських земель з Європою. Козаччина, як нова економічна модель суспільства. Протиріччя в соціальних відносинах. Занепад українського господарства за часів Визвольної війни і Руїни.

Соціально-економічні процеси в українських землях в складі Російської імперії. Торгівля. Сільське господарство. Промисловість. Соціальний склад населення України. Відміна кріпацтва в Росії. Особливості цього процесу в Україні. Індустріалізація в XIX ст.–поч. XX ст. Соціально-економічні протиріччя українського суспільства. Економічний розвиток західноукраїнських земель в складі Австро-Угорської монархії.

Соціальні та економічні процеси в Україні в 1917–1920 рр. НЕП, її особливості в Україні. Індустріалізація та колективізація. Голод 1932–1933 років. Адміністративно-командна система управління економікою. Соціальні наслідки перетворень. Демографічні втрати України в 30-ті роки. Соціально-економічне становище західноукраїнських земель в 20-30-ті роки XX ст.

Післявоєнне відновлення економіки СРСР і України. Спроби економічних реформ М.С.Хрущова. Відновлення "стабільності" в суспільстві за Л.І.Брежнєва. Економічний розвиток України в умовах "застою". Реформи економіки СРСР в другій половині 80-х рр. Протиріччя економічних і соціальних процесів. Економічний фактор розпаду СРСР та проголошення незалежності України. Проблема економічного та соціального характеру на сучасному етапі розвитку України.

2.5. Тема 4. Історія української державності

Особливості процесу державотворення в Україні. Основні етапи державності. Київська Русь – перша держава східних слов'ян. Передумови утворення феодальної держави на Русі і її територія. Теорії походження Київської Русі та їх оцінка в сучасній історії. Соціальний та політичний лад першої української держави.

Причини роздробленості Русі. Економічне і політичне зміцнення Галицького князівства. Волинське князівство. Галицько-Волинське князівство – друга українська держава. Історичне значення Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Особливості політичного розвитку українських земель в умовах панування Литви і Польщі (XIV ст.–1648 р.) Кревська та Люблінська унія.

Визвольна війна і творення державності українського народу в Новий час. Гетьманщина 1649–1781 рр. Політичний лад держави. Відносини Гетьманщини з Росією. Ліквідація Гетьманщини.

Особливості політичного розвитку українських земель в умовах Російської імперії, Польщі, Австро-Угорщини в XVII–XX ст.

Відновлення державності українського народу в 1917–1920 рр. Центральна Рада, її соціальна база, програма діяльності. Універсали Центральної Ради. Проголошення УНР. Гетьманський переворот П.Скоропадського. Прихід до влади Директорії. С.Петлюра.

Проголошення ЗУНР. Акт об'єднання УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р. та його значення. Причини поразки українських національних держав в 1917–1920 рр.

Встановлення радянської влади в Україні в 1917–1920 рр. "Державність" України в складі СРСР. Особливості політичного розвитку України в 1920–1991 рр.

Відродження державності українського народу в 1990–1991 рр. Проблеми розбудови Української незалежної держави.

2.6. Тема 5. Політичний рух в Україні (XIX–XX ст.). Особливості політичного руху в Україні

Загальноросійський політичний рух в Україні: етапи розвитку. Таємний дворянський рух. Масони і декабристи. Південне товариство. Репресії 30–50 рр. XIX ст. Різничинський і народницький рух в Україні в другій половині XIX ст. Загальноросійські партії в Україні в кінці XIX–на початку XX ст. Українське питання в загальноросійському політичному русі.

Неукраїнський національний політичний рух: польський та єврейський.

Початки національного політичного руху. Кирило-Мефодіївське

товариство: мета, програма, діяльність. Занепад політичного руху. Розвиток національного суспільного руху: хлопоманство, рух Громад. Мета і діяльність українофілів в другій половині XIX ст. Ідея М.Драгоманова про необхідність політичної боротьби. Братство Тарасівців. Студентські громади.

Буржуазно-демократична революція в Австрії та її вплив на розвиток національного політичного руху в Західній Україні. Створення і діяльність Головної Руської Ради (1848–1851). Контрреволюція. Боротьба між москвофілами і народовцями. Виникнення перших національних партій: радикали, соціал-демократи, націонал-демократи.

Створення національних партій в Східній Україні на початку XX ст. Револьюційна Українська Партія (РУП): програма і діяльність. Розкол РУП і відокремлення Народної Української Партії (НУП) і Соціал-Демократичного Союзу (Спілка). Створення поміркованих партій – Українська Радикально-Демократична Партія (УРДП). Участь українських партій в революційних подіях 1905–1907 рр., в діяльності I, II, III Думи. Національні політичні діячі: Д.Антонович, М.Міхновський, С.Єфремов, Є.Чикаленко. Національний політичний рух в умовах контрреволюції 1907–1912 рр., та I Світової війни.

Національний політичний рух в 1917–1920 рр. Трансформація старих і створення нових партій: УСДРП, УПСФ, УПСС, УПСР та ін. Створення ліворадикальних партій: УКП, "Боротьбисти". Створення української більшовистської партії – КПБУ. Національні політичні діячі: В.Винниченко, С.Петлюра, В.Голубович, В.Шахрай, М.Скрипник, В.Затонський. Занепад політичного руху в умовах встановлення радянської влади.

Західноукраїнський політичний рух в міжвоєнний період. Національно-демократичне об'єднання. Формування інтегрального націоналізму. Українська Військова Організація та Організація Українських Націоналістів.

Лібералізація радянського режиму. Дисиденство. Формування національного дисиденства, його напрямки, представники, програма діяльності. Антиукраїнські репресії 70-х рр.

Формування нових політичних партій наприкінці 80-х–на початку

90-х рр. Їх програми, завдання, політичні перспективи. Етапи встановлення реальної багатопартійності.

2.7. Тема 6. Релігія і Церква в історії українського народу

Дохристиянські вірування східних слов'ян. Сторінки з історії християнства. Причини та історичне значення прийняття християнства на Русі. Галицька митрополія. Наступ католицької церкви на православ'я в Галичині. Розкол православної церкви на російських, українських та білоруських землях. Московська та Київська митрополії. Вплив Розколу на становище православних в українських землях.

Єзуїти в Польщі. Система окатоличення та полонізації українського населення. Братства. Люблинська Унія 1569 р. та її наслідки. Процеси переходу в "латинство" і примітивізації. Перетворення Московської митрополії в патріархат (1589 р.), його наслідки для українського православ'я. Берестейська унія 1596 р.: утворення, розвиток, становище греко-католицької церкви. Взаємовідносини української православної церкви з "Військом Запорозьким", Гетьманщиною. Вплив церкви на розвиток української культури.

Перехід української православної церкви під верховенство Московського патріархату (1686 р.), його наслідки для українського суспільства. Ліквідація Петром I Московської патріархії (1721 р.) Священний Синод.

Боротьба за відродження української православної церкви в 1917–1920 рр. Створення Української автокефальної православної церкви (1921 р.), її розвиток в 20-ті роки. Розпуск Всеукраїнської Церковної Ради (1926 р.). Становище церкви в роки Радянської влади. Релігійне життя в сучасному українському суспільстві (1985–2000).

2.8. Тема 7. Народні рухи в Україні

Народні повстання в добу Київської Русі. Боротьба проти литовських і польських феодалів. Селянські антифеодальні рухи XIV–XVI ст. Козацько-селянські повстання проти соціальних, економічних і національних утисків

польської влади наприкінці XVI ст. Кшиштоф Косинський, Северин Наливайко. Повстання козаків під проводом Івана Сулими, Павла Павлюка. Народні повстання першої половини XVII ст.

Визвольна війна українського народу 1648–1654 рр., як соціальний рух. Антипольські і протимосковські виступи на Правобережжі і Лівобережжі наприкінці XVII ст. Гайдамаччина. Коліївщина. Рух опришків на західноукраїнських землях.

Селянські рухи та виступи робітників в Україні в XIX ст. Революція 1905–1907 рр., як вияв соціально-політичного руху. Революційна боротьба в армії, на флоті.

Лютнева буржуазно-демократична революція 1917 р. Піднесення національно-визвольного руху в Україні. Збройні виступи проти Тимчасового уряду в Вінниці та Києві. Січневе збройне повстання в Києві. Повстансько-партизанська боротьба проти окупантів, гетьманського режиму, радянської влади. Селянсько-повстанські рухи доби громадянської війни. Н.Махно та ін.

Соціальна боротьба в СРСР в 1922–1991 рр.

Соціальний рух в Україні в часи "перебудови". Соціальний рух в незалежній Україні.

2.9. Тема 8. Україна в системі міжнародних відносин

Основні напрямки зовнішньої політики Київської Русі. Взаємовідносини Київської Русі із Візантією. Походи на Візантію. Договори 907 р., 944 р. Контакти із Заходом. Хрещення Русі і його вплив на міжнародне становище Київської держави. Галицько-Волинська держава, її зовнішня політика. Залежність від Золотої Орди. Поділ України в XIV–XVI ст. Литвою і Польщею.

Гетьманщина та її зовнішня політика. Союз з кримським ханом, Туреччиною та іншими країнами. Українсько-російські зв'язки під час війни. Переяславська рада. Березневі статті 1654 р. Зовнішньополітичні впливи в Україні в період "Руїни".

Союз І.Мазепи із Швецією. Українська політика Петра I, Катерини II. Українські землі в складі Росії і Австро-Угорщини.

Перша світова війна. Україна в планах Німеччини, Австро-Угорщини, Росії.

Дипломатичні відносини УНР. Міжнародні договори УНР. Брестський мир і Україна. Підписання договору з Німеччиною, Австро-Угорщиною, Туреччиною і Болгарією. Зовнішня політика Гетьманщини і Директорії в 1918–1920 рр.

Ризький мирний договір і Україна.

Україна в системі міжнародних відносин в 20–30-ті роки XX століття.

Українське питання у міжнародній політиці напередодні та напочатку Другої світової війни. Мюнхенська угода і справа Закарпатської України. Західна Україна і геополітичні інтереси Німеччини та Радянського Союзу. Договори СРСР з Німеччиною і проблема українських земель.

Україна під гнітом гітлерівських загарбників. Економічні і політичні плани фашистів, їхня політика.

Українська РСР на міжнародній арені після Другої світової війни. Утворення ООН і Україна. Участь України в роботі ООН та інших міжнародних організацій у другій половині XX ст.

Незалежна Україна в сучасній системі міжнародних відносин.

2.10. Тема 9. Козацтво в історії українського народу

Проблема козацтва в історіографії історії України. Соціально-економічні та політичні передумови виникнення козацтва. Козацтво на "волості". Утворення Запорізької Січі. Утворення реєстрового козацького війська. Боротьба козаків з турками і татарами. Козаки на службі у Польської та Російської держави. Запорозькі козаки в кінці XVII–XVIII ст. Історія козацьких січей XVII–XVIII ст. Участь запорожців у російсько-турецькій війні 1768–1774 р. і завоювання Криму.

Ліквідація в 1775 р. Запорозької січі і подальша доля козацтва. Утворення Чорноморського козацтва. Запорожці на р.Кубань.

Вплив козацтва на політичні процеси в українському суспільстві (кінець XVI–друга половина XVIII ст.). Козаччина і її вплив на соціально-економічні відносини в Україні. Роль козацтва в збереженні і розвитку української національної культури.

2.11. Тема 10. Історія української еміграції

Сутність еміграції та діаспори. Формування західної української діаспори. Перша хвиля західної еміграції, її причини і наслідки, напрямки розселення. Друга хвиля: причини, напрямки, наслідки. Третя хвиля: причина, напрямки, наслідки. Сучасний стан західної української діаспори.

Розуміння міграції. Формування східної діаспори. Її етапи і напрямки, сучасний стан.

Суспільні і культурні зв'язки з вихідцями з України та їх нащадками за кордоном. Співпраця з організаціями українців за кордоном.

2.12. Висновки з курсу

Головні підсумки розвитку українського народу за минулі століття. Україна на рубежі ХХ–ХХІ століття. Проблеми побудови громадського демократичного суспільства та суверенної правової держави.

3. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

3.1. Тема 1. Історіографія історії України

1. Історіографія як наука.
2. Давньоукраїнські літописи ХІІ–ХVІІІ ст.:
 - а) "Повість временних літ", "Галицько-Волинський";
 - б) літописи Литовсько-Польської доби;
 - в) козацькі літописи;
3. Історіографія історії України ХІХ–поч. ХХ ст.
4. Розвиток української історичної науки в радянську добу.
5. Українська історична наука в еміграції.
6. Проблема схем-концепцій України.

Література

1. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2т. – К.: Либідь, 1995. – Т.1. – С.13–34.

2. *Дорошенко Д.* Нарис історії України: У 2т. – К.: Либідь, 1992. – Т.1. – С.3–25.

3.2. Тема 2. Особливості етнополітичної історії України

1. Походження слов'ян:
 - а) проблема прабатьківщини слов'ян;
 - б) розселення слов'ян, відокремлення східних слов'ян;
2. Етапи етнополітичної історії України:
 - а) формування української народності (VI–XIV ст.);
 - б) формування українського народу (XV–XVIII ст.);
 - в) особливості формування української нації (XIX–XX ст.).
3. Походження слів "Русь", "Україна", "Малоросія".
4. Історико-етнографічне районування України.

Література

1. Етнографія України: Навч. посіб. / За ред. *С.Л.Макарчука*. – Л.: Світ, 1994. – С.3–169. 426–493
2. *Субтельний О.* Україна: Історія. – К.: Либідь, 1994. – С.24–32.
3. *Бойко О.Д.* Історія України: Посіб. для студентів. – К.: Академія, 1999. – С.23–27, 58–61.

3.3. Тема 3. Соціально-економічна історія України

1. Соціально-економічний розвиток українських земель в давні часи:
 - а) скотарська культура та економічна культура грецьких міст-полісів;
 - б) економічний розвиток за Київської Русі і Галицько-Волинського князівства.
2. Соціально-економічний розвиток українських земель в умовах панування Литви, Польщі, Московщини-Росії, Австро-Угорщини (XIV–початок XX ст.):
 - а) закріпачення селян і створення фільваркової системи (XIV–XVII ст.);
 - б) обмеження економічного розвитку українських земель в умовах

панування Московщини-Росії, Австрії;

в) промисловий переворот і розвиток капіталізму на Східній і Південній Україні, капіталізація сільського господарства на Правобережній Україні.

3. Економічна політика національних урядів 1917–1920 рр.;

4. Економічні експерименти комуністичної влади та їх втілення в Україні в 1917–1920 рр:

а) "військовий комунізм" 1913–1921 рр.;

б) особливості НЕП в Україні 1921–1928 рр.;

в) "великий стрибок" 30-х рр., його втілення в Україні (колективізація й індустріалізація);

г) післявоєнні економічні реформи та їх втілення в Україні (1954–1964 рр., 1964–1935 рр, 1985–1991 рр.).

5. Економічний розвиток і проблеми незалежної України.

Література

1. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. – К.: Либідь, 1995. – Т.1. – С.49–60, 72–75, 228–233, 366–378, 466–469; Т.2. – С.172–192, 339–351.

2. Історія України: курс лекцій: У 2 кн. / А.Г.Мельник, Л.Г.Гуржий, М.В.Демченко та ін. – К.: Либідь, 1991. – Кн.1. – С.33–39, 70–71, 95–102, 132–141, 260–283, 374–392, 441–469; Кн.2. – С.5–23, 157–159, 157–170, 183–188, 208–217, 224–231, 192–282, 355–375, 387–398, 432–442.

3. Бойко О.Д. Історія України у ХХ ст. (20-ті–90-ті роки): Навч. посіб. для студентів. – Ніжин: Стиль, 1994. – С.17–26, 35–55, 85–97, 164–169, 191–202, 208–229, 272–274.

3.4. Тема 4. Історія української державності

1. Неслов'янські держави на території України.

2. Давньоукраїнські держави: Київська Русь і Галицько-Волинське князівство:

а) теорії формування;

б) політичний устрій;

- в) соціальний устрій;
- г) політичні діячі;
- д) причини занепаду.

3. Особливості політичного розвитку українських земель в умовах панування Литви і Польщі в XIV–XVII ст.

4. Спроба відновлення української держави в Новий час. Гетьманщина 1646–1781 рр.:

- а) етапи формування;
- б) політичний устрій;
- в) політичні діячі;
- г) боротьба Московсько-Російської держави з Гетьманщиною.

5. Особливості політичного розвитку українських земель в XVIII–початку XX ст.

3.5. Тема 4.1. Історія української державності

1. Українські державні формування періоду національно-демократичної революції 1917–1920 рр.:

- а) УНР періоду Центральної Ради;
- б) Українська держава гетьмана П.Скоропадського;
- в) УНР періоду Директорії;
- г) ЗУНР.

2. Українські радянські державні формування 1917–1920 рр.

3. Особливості політичного розвитку українських земель в 1920–1991 рр.:

- а) становлення і розвиток УСРР-УРСР 1920–1991 рр.;
- б) політичний розвиток Західної України 1920–1939 рр.

4. Сучасний етап розвитку української державності.

Література

1. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2т. – К.: Либідь, 1995. – Т.1. – С.55–72, 77–107, 110–133, 192–224; Т.2. – С.10–30, 15–161, 457–545.

2. Субтельний О. Україна: Історія. – К.: Либідь, 1994. – С.4–69, 145–165, 296–332.

3. Історія України: курс лекцій: У 2 кн. / А.Г.Мельник, Л.Г.Гуржий, М.В.Демченко та ін. – К.: Либідь, 1991. – Кн.1. – С.15–22, 40–48, 57–64, 210–237, 283–314; Кн.2. – С.115–197, 432–443.

4. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студентів. – К.: Академія, 1999. – С.31–54, 75–85, 139–153, 280–321, 335–339, 487–499.

3.6. Тема 5.1. Політичний рух в Україні в XIX–XX ст

1. Неукраїнський політичний рух в XIX–на початку XX ст.:

- а) дворянський (декабристський) рух;
- б) різночинський-народницький рух;
- в) діяльність неукраїнських партій в кінці XIX–початку XX ст. в Україні;

г) українське питання в загальноросійському політичному русі.

2. Суспільно-політичний рух в Східній Україні в XIX ст.;

- а) українське масонство;
- б) діяльність Кирило-Мефодіївського Братства;
- в) "хлопомани" і рух "Громад".

3. Національний політичний рух в Західній Україні в другій половині XIX ст:

а) особливості політичного руху, створення і діяльність Головної Руської Ради;

б) боротьба москвофілів і народовців;

в) створення перших політичних організацій.

3.7. Тема 5.2. Політичний рух в Україні в XIX–XX ст

1. Розгорання політичного руху в Східній Україні на початку XX ст.:

- а) створення і діяльність РУП та інших політичних організацій в 1900–1905 рр.;
- б) політичний рух в 1917–1920 рр.;
- в) занепад політичної діяльності в СРСР-УРСР.

2. Політичний рух в Західній Україні в 1920–1939 рр.:

- а) утворення і діяльність УНДО, КПЗУ та інших легальних організацій;
- б) утворення і діяльність нелегальних організацій УВО і ОУН.

3. Дисидентський рух в Україні: 50–70-ті рр.
4. Сучасний етап становлення і розвитку політичного руху. Кінець 80–90-х рр.

Література

1. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2т. – К.: Либідь, 1995. – Т.2. – С. 285–296, 303–309, 310–311, 315–324, 327–333, 408–426.
2. Історія України: курс лекцій: У 2 кн. / А.Г.Мельник, Л.Г.Гуржій, М.В.Демченко та ін. – К.: Либідь, 1991. – Кн.1. – С.392–412, 469–520; Кн.2.– С. 31–34, 51–56, 78–93, 292–298, 445–455.
3. Бойко О.Д. Історія України у ХХ ст. (20-ті–90-ті роки): Навч. посіб. для студентів. – Ніжин: Стил, 1994. – С. 90–93, 96, 146–153, 188–190, 234–239, 248–250, 256–258.

3.8. Тема 6. Церква і релігія в історії українського народу

1. Причини, суть та наслідки прийняття християнства.
2. Особливості розвитку української православної церкви в часи Литовської держави та Речі посполитої XIV–XVII ст.
3. Відродження православ'я за часів П. Могили. Занепад українського православ'я за московсько-російських часів.
4. Сучасне становище церкви і релігії в Україні.

Література

1. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2т. – К.: Либідь, 1995. – Т.1. – С.233–250, 258–264, 373–416, 459, 469–517; Т.2.– С.171, 192–218, 222–232, 351–373.
2. Субтельний О. Україна: Історія. – К.: Либідь, 1994. – С.41–44, 19–134, 154–158, 202–203, 504–507, 647–648.
3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студентів. – К.: Академія, 1999. – С.61–65, 101–101, 520–522.

3.9. Тема 7. Народні рухи в Україні

1. Козацько-селянські повстання 90-х років XVI–початок XVII ст.

2. Антифеодальний рух народних мас у другій половині XVII–XVIII ст.
3. Розгортання соціальних рухів в другій половині XIX–на початку XX ст.
4. Соціальний рух в Україні наприкінці XX ст.

Література

1. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2т. – К.: Либідь, 1995. – Т.1. – С.439–451; Т.2. – С.148–152, 407–422, 453–457.
2. Історія України: курс лекцій: У 2 кн. / А.Г.Мельник, Л.Г.Гуржий, М.В.Демченко та ін. – К.: Либідь, 1991. – Кн.1. – С.155–167, 314–336, 469–504; Кн.2. – С.23–57, 76–93, 115–150, 431–463.

3.10. Тема 8. Україна в системі міжнародних відносин

1. Дипломатичні відносини Київської Русі.
2. Дипломатичні відносини Гетьманщини.
3. Дипломатичні відносини українських державних формувань в період 1917–1920 рр.
4. Дипломатичні відносини незалежної України наприкінці XX ст.

Література

1. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студентів. – К.: Академія, 1999. – С.380–402, 524–538.
2. Історія України: курс лекцій: У 2 кн. / А.Г.Мельник, Л.Г.Гуржий, М.В.Демченко та ін. – К.: Либідь, 1991. – Кн.1. – С.44–48, 223–225, 234–236, 235–259; Кн.2. – С.150–197, 432–463.
3. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2т. – К.: Либідь, 1995. – Т.1. – С.90–133; Т.2. – С.19–30, 37–61, 476–482, 497, 517–545.

3.11. Тема 9. Козацтво в історії України

1. Соціально-економічні та політичні передумови виникнення козацтва. Основні етапи розвитку.
2. Устрій Запорозької Січі.

3. Роль козацтва в національно-визвольній боротьбі українського народу.

Література

1. *Бойко О.Д.* Історія України: Посіб. для студентів. – К.: Академія, 1999. – С.109–126.
2. *Полонська-Василенко Н.* Історія України: У 2 т. – К.: Либідь, 1995. – Т.1. – С. 361–366, 460–463, 440–451; Т.2. – С.106–171, 270–275.
3. *Субтельний О.* Україна: Історія. – К.: Либідь, 1994. – С.135–258.
4. Історія України: курс лекцій: У 2 кн. / *А.Г.Мельник, Л.Г.Гуржій, М.В.Демченко* та ін. – К.: Либідь, 1991. – Кн.1. – С.113–130.

3.12. Тема 10. Історія української еміграції

1. Причини та етапи української еміграції на Захід.
2. Історія української міграції на Схід.
3. Сучасний стан української діаспори.

Література

1. *Субтельний О.* Україна: Історія. – К.: Либідь, 1994. – С.670–710.
2. Етнографія України: Навчальний посібник / За ред. *С.Макарука*. – Львів: Світ, 1994. – С.315–360.

4. ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

4.1. Вхідний контроль

Вхідний контроль здійснюється на першому практичному занятті. Він являє собою письмове опитування студентів за шкільною програмою, вступних іспитів з історії.

Мета вхідного контролю – визначення рівня знань з історії у студентів першого курсу; визначення студентів з вищим, середнім та нижчим рівнем знань для застосування індивідуальних методів навчання; відслідковування зміни рівня знань студентів на протязі року.

Вхідний контроль здійснюється за індивідуальним планом навчально-методичної роботи кожного викладача.

4.2. Поточний контроль

Поточний контроль здійснюється на семінарських заняттях шляхом усного та письмового, та контрольного опитування із оцінкою знань за чотирьохбальною системою.

4.3. Вихідний контроль

Вихідний контроль передбачає залік за розглянутими питаннями на семінарах та екзамен за темами розглянутими в курсі.

Питання до вихідного контролю

1. Літописи як джерело з історії України.
2. Історіографія історії України XVIII–початок XX ст.
3. Радянська історіографія історії України.
4. Закордонна історіографія історії України.
5. Проблема концепцій-схем історії України.
6. Етапи етнополітичної історії України.
7. Історико-етнографічне районування України.
8. Походження слов'ян-українців.
9. Походження назв: Русь, Україна, Малоросія.
10. Стародавні держави на території України.
11. Київська Русь та Галицько-Волинська держава – перші українські держави.
12. Гетьманська Україна XVII–XVIII ст.
13. Українська державність періоду революції та громадянської війни 1917–1920 рр.
14. Сучасний етап розвитку української державності.
15. Загальноросійський політичний рух в Україні XIX–XX ст.
16. Національний політичний рух в XIX ст.

17. Національний політичний рух в першій половині XX ст.
18. Національний політичний рух в другій половині XX ст
19. Західна українська діаспора.
20. Східна українська діаспора.
21. Релігія і церква в Давньоруський період.
22. Релігія і церква в Україні в умовах панування Литви та Польщі.
23. Релігія і церква в Україні в умовах панування іноземних країн XVII ст.–1991 р.
24. Релігія і церква в незалежній Україні.
25. Економічний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави.
26. Особливості економічного розвитку України в Литовсько-Польську добу XIV–XVII ст.
27. Економічний розвиток західноукраїнських земель в другій половині XVII–XX ст.
28. Східноукраїнські землі та їх економічний розвиток в другій половині XVII–XX ст.
29. Економічні експерименти в СРСР та їх втілення в Україні в 1918–1991 рр.
30. Сучасний етап економічного життя в Україні.
31. Передумови і причини виникнення та сутність козацтва.
32. Основні етапи в історії українського козацтва.
33. Устрій та склад Запорізької Січі.
34. Впливи козацтва на політичний, соціально-економічний, культурний розвиток українського народу.
35. Передумови і причини козацько-селянських повстань кінця XVI–першої половини XVII ст.
36. Визвольна війна 1648–1654 рр. як вияв соціального руху.
37. Народні антифеодальні та національні виступи в XVIII–перша половина XIX ст.
38. Розгортання масового робітничо-селянського руху в другій половині XIX–на початку XX ст.
39. Селянсько-повстанський і робітничий рух в 1917–1920 рр.
40. Соціальні рухи в Україні в кінці XX ст.

41. Київська Русь і Галицько-Волинська держава в системі міжнародних відносин IX–XIV ст.
42. Українська держава за часів Гетьманщини.
43. Зовнішня політика українських держав 1917–1920 рр.
44. Зовнішня політика незалежної України 1991–1999 рр.
45. Українське питання в міжнародних відносинах в XVIII–початок XX ст. (1923 р.).
46. "Українське питання" в міжнародних відносинах в новітню добу (1923–1945 рр.).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. *Полонська-Василенко Н.* Історія України: У 2 т. – К.: Либідь, 1995.
2. Історія України: курс лекцій: У 2 кн. / *Л.Г.Мельник, Л.Г.Гуржій, М.В.Демченко* та ін. – К.: Либідь, 1991.
3. *Субтельний О.* Україна: Історія. – К.: Либідь, 1994.
4. Історія України. / *В.Ф.Верстюк, О.В.Гарань, О.І.Гуржій* та ін.; За ред. *В.А.Смоля.* – К.: Альтернатива, 1997. – 416 с.
5. *Бойко О.Д.* Історія України: Посіб. для студентів. – К.: Академія, 1999.

Додаткова література

6. *Аркас М.* Історія України-Русі. – К.: Либідь, 1990.
7. *Бантшиш-Каменський Д.* Історія Малої Росії – К.: Глобус, 1993.
8. *Баран В.* Україна після Сталіна: нарис історії 1953–1985 рр.– Львів, 1992.
9. *Бойко О.Д.* Історія України у XX ст. (20-ті–90-ті роки): Навч. посіб. для студентів. – Ніжин: Стиль, 1994.
10. *Брайчевський М.* Конспект історії України. – К., 1993.
11. *Грушевський М.* Історія України-Русі: У II т. 12 к. – К.: Академія, 1991–1998.
12. *Грушевський М.* Ілюстрована історія України. – К., 1992.
13. *Дорошенко Д.* Нарис історії України. – К.: Глобус, 1991. – Т.1–2.

14. Історія України. – Л.: Глобус, 1996.
15. Історія України: Нове бачення.– К.: Вища школа, 1995–1996, Т.1.–2.
16. *Крип'якевич І.* Історія України. – Л.: Світ, 1992.
17. *Нагаєвський І.* Історія української держави ХХ ст. – К.: 1994.
18. *Підкова І., Шуст Р.* Довідник з історії України.–К.: Генеза, 1994.
19. *Ульяновський В., Крижанівський О., Плохій С.* Історія церкви та релігійної думки в Україні. У 3-х кн. – К.: Либідь, 1993.
20. *Яворницький Д.* Історія запорозьких козаків. У 3-х томах.– Л., 1990–1992.

ЗМІСТ

1. Мета та завдання курсу	3
2. Зміст курсу	4
2.1. Вступ до курсу	4
2.2. Тема 1. Історіографія історії України	4
2.3. Тема 2. Особливості етнополітичної історії України.....	5
2.4. Тема 3. Соціально-економічна історія України	5
2.5. Тема 4. Історія української державності.....	6
2.6. Тема 5. Політичний рух в Україні (XIX–XX ст.). Особливості полі- тичного руху в Україні	7
2.7. Тема 6. Релігія і церква в історії українського народу.....	9
2.8. Тема 7. Народні рухи в Україні	9
2.9. Тема 8. Україна в системі міжнародних відносин.....	10
2.10. Тема 9. Козацтво в історії українського народу	11
2.11. Тема 10. Історія української еміграції.	12
2.12. Висновки з курсу.....	12
3. Плани семінарських занять	12
3.1. Тема 1. Історіографія історії України	12
3.2. Тема 2. Особливості етнополітичної історії України.....	13
3.3. Тема 3. Соціально-економічна історія України	13
3.4. Тема 4. Історія української державності	14
3.5. Тема 4.1. Історія української державності.....	15
3.6. Тема 5.1. Політичний рух в Україні в XIX–XX ст.	16
3.7. Тема 5.2. Політичний рух в Україні в хіх–хх ст.	16
3.8. Тема 6. Церква і релігія в історії українського народу	17
3.9. Тема 7. Народні рухи в Україні	17
3.10. Тема 8. Україна в системі міжнародних відносин.....	18
3.11. Тема 9. Козацтво в історії України.....	18
3.12. Тема 10. Історія української еміграції	19
4. Засоби контролю знань студентів	19
4.1. Вхідний контроль.....	19
4.2. Поточний контроль	20
4.3. Вихідний контроль.....	20
Список рекомендованої літератури.....	22